

Dolgozatok elődeink életéről

A Népszokások és hagyományörzés Budaörsön című tanulmánygyűjtemény a Mindszenty József Római Katolikus Általános Iskola tanulói két korosztályának néprajzi gyűjtését foglalja össze. Valamennyi dolgozat a Néprajzi Múzeum Önkéntes Néprajzi Gyűjtők Pályázata felhívására született. 1994-től egyetlen felső tagozatos osztálya volt az iskolának, majd a tanulólétszám bővült, 1997-től pedig újabb osztályok kapcsolódtak be a múlt feltárására törekvő szép és tartalmas munkába. Mindenkinek, aki a közeljövőben megjelenő kötet lapjait forgatja, tudnia kell, hogy az itt megjelenő pályamunkák 11–14 éves kisdíjakok szorgalmas és tervszerűen irányított gyűjtőmunkáját tartalmazzák. Ezek a pályamunkák így is feltétlenül megmentendő értékeket képviselnek, feltárják mindazt, ami az 1946 előtt csaknem száz százalékban katolikus falu szellemi és vallási életét, mindennapjait jellemezte. Az egykori lakosság kilencven százalékát 1946-ban és 1947-ben kényszer kitelepítés során távolították el lakhelyükről, így a megjelenő dolgozatok az itt maradt szemtanúk és egy-egy esetben a hazalátogató egykori budaörsiek visszaemlékezései, mint például a most 80 esztendő Prach Jánosé, aki fontos ismereteket adott át.

A diákok első dolgozatként „A budaörsi németység vallási hagyományai” címmel írtak pályázatot. Ezt követte az 1995/96-os tanévben a „Gyermekkor, családi élet Budaörsön”, ami összefoglalta a település viselkedési szokásait a családban, a templomban és a közéletben. A következő téma az „Ünnepi kalendárium – karácsony, húsvét Budaörsön”. Az ünnepi kalendárium különösen tanulságos volt, mert míg Bonomi Jenő néprajztudós néhány évvel korábban még hat betlehemes játékkal találkozott, a kisdíjakok már csak töredékeket tudtak összegyűjteni, de ezeket legalább megörökítették. Különösen kedves jelenség valamennyi dolgozatban, hogy gyermekrajzok illusztrálják az egykori hagyományokat. S közben tizennégy évesek lettek a dolgozatórok. Legszebb munkájuk talán „Az úrnapi virágszőnyeg Budaörsön” című, ennek segítségével készítette el a Duna Televízió emlékezetes szép néprajzi filmjét. Ezt a dolgozatot az iskola tanulói a Néprajzi Múzeum egyik tanácskozásán is bemutatták, ahol megjelent a munkájukra figyelő néhai Szentgyörgyvölgyi Zoltán plébános is.

Az úgynevezett kiscsoport először utcanevet gyűjtött, majd ismeretekben gazdagodva az 1998/99-es tanévben a budaörsi szőlőművelés vallási szokásait összegyűjtő dolgozatot készítettek el. Ezzel el is nyerték a Néprajzi Múzeum különdíját. A szakkörvezető dr. Kovácsné dr. Paulovits Teréz örömmel, sok szeretettel segített a tanulóknak egy-egy dolgozat végső megfogalmazásában, amiért őt Szent Gellért emlékéremmel jutalmazta a székesfehérvári püspök, dr. Takáts Nándor. A Riedl Ferenc Helytörténeti Múzeum eredeti források átengedésével gazdagította a pályamunkákat.

A pályamunkák egy-egy példányát a Néprajzi Múzeum és a Budaörsi Riedl Ferenc Helytörténeti Gyűjtemény őrzi. Ám a közeljövőben egy ezekből összeállított kötet megjelenése várható.

Kovács József László